

МОНИТОРИНГОВ ДОКЛАД ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ОБЛАСТНАТА СТРАТЕГИЯ ЗА ИНТЕГРИРАНЕ НА РОМИТЕ В ОБЛАСТ РУСЕ ЗА 2015 г.

Областната стратегия за интеграция на ромите в област Русе (2013-2020) е документ, задаващ насоките за изпълнение на политиката за социална интеграция на ромите на областно ниво и е приета в изпълнение на Националната стратегия на Република България за интегриране на ромите (2012-2020).

Стратегията прилага целенасочен интегриран подход към гражданите в уязвимо положение от ромски произход, като името роми се използва като обобщаващо както за българските граждани в уязвимо социално-икономическо положение, които се самоопределят като роми, така и за гражданите в сходна ситуация, които околното население определя като такива, независимо от начина на тяхното самоопределяне.

Оперативното изпълнение на Областната стратегия за интегриране на ромите в област Русе (2013-2020) се осъществява чрез Общинските планове за действие на всички общини на територията на област Русе.

Основните области на интеграционната политика са по отношение на: *образование, здравеопазване, жилищни условия, заетост, върховенство на закона и недискриминация, култура и медии.*

Настоящият Мониторингов доклад за изпълнението на Областната стратегия за интегриране на ромите в област Русе за 2015 г. е изготвен в изпълнение на чл.15, ал.2 от Правилника за устройството и дейността на Националния съвет за сътрудничество по етническите и интеграционните въпроси. Докладът представя извършените дейности, конкретно постигнатите резултати, както и причините, поради които конкретните мерки не са били ефективни. Информацията в доклада е актуална и систематизирана, като данните са предоставени от всички ангажирани институции, които имат конкретни отговорности по изпълнението приоритетните области: *образование, здравеопазване, жилищни условия, заетост, върховенство на закона и недискриминация, култура и медии и от Общините от област Русе*

I. ПРИОРИТЕТ „ОБРАЗОВАНИЕ“

Цел: Обхващане и задържане на ромските деца и ученици в образователната система, осигуряване на качествено образование в мултикултурна образователна среда.

Водеща отговорна институция за изпълнение на целите в Областната стратегията в приоритет „Образование“ е Регионалният инспекторат по образование при Министерството на образованието и науката – Русе.

Социалната интеграция е предпоставка за успешно и устойчиво развитие на българското общество. Интеграцията на ромите и на другите български граждани в неравностойно положение, принадлежащи към други етнически групи е активен двустранен процес на социално включване, насочен към преодоляване на съществуващите за тях негативни социално-икономически характеристики и последващ просперитет в обществото.

В изпълнение на Стратегията за развитие в училищата и детските градини и заложените дейности за 2015 г. по приоритетите на Плана за действие в област Русе са разработени и се прилагат цялостни, широкообхватни и ефективни дейности за

осигуряване на равен достъп на ромските деца и децата от други етнически групи до образователната система и интегрирането им в училищна среда. С цел намаляване на уязвимостта на рисковите групи, педагогическите екипи проучват, анализират и систематизират специфичните причини за изолация и преждевременното напускане и набелязват необходимите мерки за задържане в училище.

Проблем на образователната система в общинските детски градини и училища е непоследователно посещаване на учебни занятия в детска градина или училище от деца, чиито майчин или семеен език не е български.

Причините за отпадането на децата от училище са комплексни: икономически, етнокултурни, социални и педагогически. Основните фактори, които оказват силно влияние върху отпадането са:

- Лошо икономическо състояние на семейството, в което детето живее. Този факт става още по-значим, когато по-голяма част от семействата в лошо икономическо състояние, са част от етническите малцинства.

- Поради ниския социален статус на семействата, все още не се прилагат ефективно санкциите за родители, чиито деца не посещават редовно учебните занятия. Не всички ученици, завършили VIII клас на общинските училища продължават образованието си в средни училища.

- Придържането към определени културни стереотипи, особено когато семейството живее в компактна група сред представители на собствения етнос. Етническата принадлежност проявява влиянието си върху отпадането от училище, както чрез икономически мотиви за напускане, така и чрез т.нар. семейни причини (ранни бракове, непълни семейства и др.)

- Училищната среда и свързаните с нея педагогически фактори: трудностите, които детето среща в училище, следствие на невладеене на български език и липса на интерес към учебния процес и произтичащо от него желание/нежелание да се посещава училище; През последните години се увеличава значението и на миграцията на родителите като причина за напускане на училището от децата.

В годините на прехода формата на **вечерното и задочно обучение** по ред обективни причини престана да функционира. В последните години, обаче, силно нараства потребността от възстановяване и развитие на тази форма на обучение.

Обхващането и задържането на децата и учениците от уязвимите групи и осигуряването на качествено образование в мултикултурна образователна среда се обвързва с изпълнение на следните **цели**:

1. Повишаване на мотивацията за участието на учениците в учебния процес;
2. Връщане на учениците отпаднали от образователната система чрез разширяване на образователните услуги от страна на училищата;
3. Финансово и материално подпомагане на учениците и родителите с цел редовно посещаване на училище;
4. Усъвършенстване на системата за професионално ориентиране и професионално образование;
5. Превръщането на училището в привлекателна и устойчива социална територия, допринасяща за здравното, психическото и емоционалното благополучие на учениците;
6. Въвеждане на ефективни гъвкави подходи за комуникация между родителите и учителите;
7. Организиране на квалификационни форми и подкрепа на учителите за работа с деца билингви и с емоционални и поведенчески проблеми с цел превенция от отпадането им от училище.

Стремежът на ръководствата на учебните заведения е:

- всеобхватно, достъпно и качествено образование за всички български ученици без оглед на тяхната етническа принадлежност.

- Осъществяват се трайни мерки за образователната интеграция на децата и учениците от различни етнически общности и съхранение и развитие на тяхната идентичност.

- Реализират се политики за преодоляване на обособяването по етническа принадлежност на учениците в групи и паралелки, ориентиране на обучението към работа в мултикултурна група и клас, като същевременно се повиши интеркултурната компетентност на всички участници в образователния процес.

Учителите в област Русе непрекъснато повишават своята базова квалификация за работа с деца от малцинствени групи и ученици в риск от преждевременно напускане на училище.

Учебните заведения участват в програми, свързани с интеркултурното образование, осъществяват социално-педагогическите дейности и педагогическо консултиране в училище, педагогическо взаимодействие с деца с проблемно поведение, педагогическа работа с деца от рискови групи, индивидуална работа по превенция на преждевременното напускане на училище.

Осигуряването на ефективна система за социално подпомагане в детските градини и училищата е пряко свързано с възможностите на децата и учениците от етническите малцинства да участват пълноценно и безпрепятствено в образователния процес. Във връзка с това в някои училища в област Русе се предоставят стипендии за ученици след завършено основно образование – месечни за подпомагане на достъпа до образование и предотвратяване на отпадането и еднократни за преодоляване от ученика на еднократни социални обстоятелства, свързани с достъпа му до образование, заплащат се пътни разходи и/или такса за общезитие на финансово затруднени ученици.

Приоритетни задачи в педагогическата работа на учителите във връзка с образователната интеграция на деца и ученици от етническите малцинства са:

- повишаване на информираността и чувствителността на родителите и учениците към задължителния характер на образованието;

- осигуряване на допълнителни образователни възможности за ученици, застрашени от отпадане - включването им в извънкласни и извънучилищни дейности /ИИД/ и занимания по интереси, активизиране на ученическото самоуправление, ефективно провеждане на консултациите и допълнителните занимания с учениците, включването им в мероприятия на училището и възлагане на отговорности;

- прилагане на съвременни подходи на преподаване, съобразени с индивидуалността на ученика като партньор в образователния процес;

- съвременно информиране на родителите за отсъствията и за успеха на учениците, провеждане на съвместни дейности с родителите с цел приобщаването им към училищната общност;

- координация и сътрудничество с Дирекция „Социално подпомагане“ по настоящ адрес на ученика – информиране за учениците, допуснали повече от пет неизвинени отсъствия в рамките на един месец;

- партньорството с други заинтересовани институции и специалисти за работа с уязвими семейства и общности, развиване на дейности в подкрепа на всеки ученик, формиране на нагласа за учене през целия живот от най-ранна възраст.

Превенция на отпадане от училище – ефективност на индивидуалните програми

В детските градини и училищата са предприети дейности за създаване на толерантна мултиетническа среда. С цел реинтегрирането им в учебната среда са

разработени и се прилагат разнообразни форми и програми за деца с трудности и дефицити в обучението, деца в риск от отпадане и деца, отпаднали от училище.

За овладяване на езика и надграждане на задължителното учебно съдържание в голяма част от училищата с преобладаващи ученици от ромския етнос е въведен ЗИП по български език. Провеждат се консултации и допълнителна индивидуална работа с изоставащите ученици.

В годишните планове на училищата са заложили дейности, които да предотвратяват отпадането на учениците от училище. Взети са мерки и учебните заведения работят по следните програми и проекти:

- Работа по **Национална програма „Участвай и променяй“**, проекти на МОН **„Без отсъствия“** и **„Без свободен час“**.

- Дейностите по мярката са насочени към ученици, допуснали по-голям брой неизвинени отсъствия и в риск от отпадане от училищно обучение. Училищните екипи са направили анализ на причините за допуснатите отсъствия и са идентифицирали нуждите на учениците.

- Работа по **проект „УСПЕХ“** и **„Средищни училища“** на МОН за организиране на свободното време на учениците.

Извънкласните и извънучилищните дейности по **проект „Да направим училището привлекателно за младите хора „УСПЕХ“**, съфинансиран от ЕСФ на ЕС по ОП „Развитие на човешките ресурси“, през последните три години имат доказан ефект като средство за повишаване удовлетвореността на учениците от живота в училището, обединяване на учениците около обща цел без оглед на тяхната етническа принадлежност. Извънкласните инициативи осмислят свободното време на учениците чрез изява в предпочитана дейност, приобщават и мотивират, включително ученици с идентифицирани потребности от специфична подкрепа, деца и ученици в риск от отпадане и/или с прояви на агресия и/или насилие.

Чрез прилагане на Механизъм за противодействие на училищния тормоз между децата и учениците в училище, утвърден със Заповед № РД 09-611/18.05.2012г. на Министъра на МОН в област Русе се реализират дейности за ненасилие, навременното идентифициране и разрешаване на възникнали проблеми; своевременна намеса при поведение, изискващо намеса. В учебните заведения е изградена положителна училищна среда, позитивни и конструктивни взаимоотношения и комуникация между ученици, учители и родители.

Успешен е моделът за прилагане на практиката „ученици-наставници“ с цел функциониране на сплотена училищна общност, основана на екипна работа, взаимна подкрепа и солидарност, което е важна предпоставка за ефективна политика за интеграция на учениците от различни етнически общности.

Организирането на вечерна форма на обучение с придобиване на II степен на професионална квалификация на преждевременно напусналите училище, дава възможност на безработните лица с ниска грамотност, без образование и квалификация, включително преждевременно напусналите образователната система от различни етнически общности да се реинтегрират в образователната система и да се завърнат към формалната система на образование и обучение.

През 2014-2015 г. три професионални гимназии се включиха в национална система за признаване и валидиране на компетентности, придобити в процес на неформално образование и/или самостоятелно учене чрез Проект на Министерството на образованието и науката по схемата за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ BG051PO001-4.3.03 „Създаване на система за идентифициране и признаване на неформално придобити знания, умения и компетентности“ в партньорство с работодателски организации. Признаването и сертифицирането на придобития чрез

неформално или самостоятелно учене опит може да се извърши чрез валидирането му – подход, който отчита резултатите от ученето, пести време и средства, не изисква откъсване от производството, разширява възможностите за получаване на знания, умения и компетентности в повече и нови професионални области.

Трета поредна учебна година с реализирането на дейности по Проект BG05PO001 – 3.3.07-0001 „Ученически практики“ възпитаници на професионалните гимназии осъществяват практиката си в реална работна среда. Платеното стажуване по проекта е стимулиране на деца от малцинствени групи или с нисък социален статус да бъдат не само финансово подпомагани, но и професионално мотивирани.

Съхраняването на културната идентичност на учениците от различни етноси и толерантно отношение към тях бе оценено с награда във връзка с участието на ПГО „Недка Иван Лазарова“ в модулно обучение по проект „Учене в толерантност“ в партньорство с Датския институт по правата на човека.

Етно-предизвикателство за учебните заведения в област Русе е ежегодното участие на ученици от училищата в традиционния коледен концерт на фондация „Етническа хармония“ – Русе, с който се дава възможност на деца и младежи от различни етнически групи да се изявяват на една сцена в Русе. С артистични и креативни костюми от европейско, арменско, циганско, турско облекло, участниците се възпитават в дух на хармония, толерантност и взаимопомощ между деца, младежи и възрастни от всички етноси.

За постигането на стратегическите и оперативните цели на Областна стратегия за интегриране на ромите в област Русе (2013-2020) в учебните заведения са създадени условия за равноправно интегриране на ромите и на ученици, принадлежащи към други етнически групи в училищния и извънучилищния живот, чрез осигуряване на равни възможности и равен достъп и участие в образователно-възпитателния процес и във всички извънкласни и извънучилищни дейности и мероприятия при спазване на принципите на равнопоставеност и недискриминация.

В училищата и детските градини на област Русе се обучават и възпитават деца и ученици от различни етноси. В учебните заведения не са формирани паралелки и групи, в които да преобладават деца от ромско, турско или друго етническо малцинство.

Разработването на различни мерки за обхващане на децата във форми за предучилищна образователна подготовка и създаването на повече и гъвкави услуги за образование и грижа за децата в периода до постъпване в първи клас е важно и за децата и за родителите. Такава политика гарантира правото на всяко дете на достъп до форми за образование и грижа и е подкрепа за родителите за съвместяване на личния и професионалния живот.

Броят обхванатите деца в предучилищна възраст в област Русе е – 6 559 деца. Подлежащите на задължителна училищна възраст – 1 819 деца.

Най-сериозен е проблемът с обхващането на деца от маргинализираните групи, които се нуждаят от допълнителна образователна подкрепа за изравняване на стартовите им позиции в учебните заведения.

Задължителното предучилищно образование в детските градини води до:

- Намаляване на риска от преждевременно напускане на училище, тъй като се разширяват възможностите за подобряване на владенето на български език и за развитие на по-широк набор от лични и социални умения, които се изграждат през взаимодействието с връстници;
- Поемането на задължение от страна на общината да осигури места в детските градини, където те не достигат, допълнително финансиране безплатни помагала и транспорт на децата.

Мерките, които се предприемат за преодоляване на трудностите са насочени към:

1. Приобщаване на родителите към образователния процес и засилване на участието им в училищния живот.
2. Интегриране и съхраняване на етнокултурната идентичност на учениците от различни общности посредством:
 - а) превръщане на културното многообразие в източник и фактор за взаимно опознаване и духовно развитие на младите хора. Създаване на атмосфера на взаимно уважение, толерантност и разбирателство;
 - б) създаване на предпоставки за по-успешна социализация на учениците от различна етническа общност;
 - в) подпомагане на социално-слабите ученици от всички етноси с учебници и учебни помагала;
 - г) съвместно честване на всички по значими празници на двата етноса;
 - д) обучение на учителите в етническа толерантност и повишаване тяхната чувствителност към ученици от други етнически общности и към културното разнообразие на света;
 - е) подпомагане въвеждането на интеркултурно образование в училище – чрез ЗИП, предметите от ЗП – за да могат децата и родителите на всички ученици да видят своята култура в училище, както и за формиране на толерантност сред всички деца и родители.

Ефективна е и дейността на Екипите за подпомагане на обучението и възпитанието на децата и учениците, които разработват и индивидуални образователни програми, съобразно нуждите и потребностите на децата и учениците. Така също екипите работят индивидуално при случай на застрашени от отпадане ученици. В процеса на работа те се съобразяват с изискванията на учебно-възпитателна дейност, с етнокултурните особености на обучаваните ученици, с нивото на овладяване на български език, изграждане на комуникативни умения и знания за заобикалящия ги свят и възпитание на нравствени ценности.

От общо 15 981 ученици до 16 годишна възраст, напусналите образователната система ученици до 31.01.2016 г. е 86.

Резултати от мерките

1. Осмисли се свободното време на учениците, създаде се траен интерес към нетрадиционните дейности.
2. Ограничи се броят на неизвинените отсъствия, на проявите на агресия и деструктивно поведение в училище. Намали се броят на отпадналите от училище ученици.
3. Работата в училища с мултиетническа среда допринесе за успешната социализация на деца и ученици от различни етноси.
4. Участието на учителите като ръководители на ИИД даде възможност да развият както собствения си творчески потенциал, така и този на учениците.
5. Учениците придобиха допълнителни знания и умения. Отчита се увеличаване на броя на учениците, участващи в регионални и национални изяви с конкурсен характер.
6. Училищата популяризираха дейностите чрез разнообразни форми – фейсбук страници на клубовете, сайтове на училища, медийни изяви, презентации, информационни табла, дигитални, вестници, сборници, късометражни филми и т.н.
7. Представителните изяви на клубовете приобщиха родителите и обществеността към училищния живот.

Процесът на интеграция чрез образование в системата на народната просвета територията на областта е съобразен с основните приоритети, ръководни принципи и общи стратегически цели на Стратегията за образователна интеграция на децата и учениците от етническите малцинства.

Регионалният инспекторат по образование – Русе и педагогическите екипи осигуряват позитивна образователна среда свързана с ясно дефиниране на правата, задълженията и отговорностите на участниците в образователната интеграция на деца и ученици от етническите малцинства, за по-ефективна работа в мултиетническа образователна среда, с цел осигуряване на условия за образование, благоприятстващо развитието на личността на всеки човек.

Анализът на данните показва, че независимо от отчетените данни, които показват напредък в този бавен и труден процес, свързан с ограмотяването и социализацията на уязвими групи, една от които е ромския етнос, е необходимо да се положат още повече усилия, за да се овладее и да се спре процесът на нарастващата неграмотност и изолация сред младото поколение.

II. ПРИОРИТЕТ „ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ“

Цел: Осигуряване на равенство в достъпа до качествени здравни услуги и превантивни програми.

Водеща отговорна институция за изпълнение на целите в Стратегията в приоритет „Здравеопазване“ е Регионална здравна инспекция – Русе (РЗИ - Русе).

РЗИ – Русе работи по проект „Комплексен подход на Община Русе за интеграция на ромите и други уязвими групи на територията на общини от Област Русе“, който е част от подписаното споразумение по „Програма за подкрепа на социалното включване на роми и други уязвими групи“. Една от основните цели на инициативите на РЗИ - Русе е повишаване на здравните знания и осигуряване на достъп до здравна информация, чрез кампании, беседи, лекции и прожекции на филми.

През 2015 година са проведени 7 лекции с подрастващи и техните родители за начините за предпазване от нежелана и ранна бременност и опасностите, които крие ранната бременност за майката и бебето, като обхванатите са 227 души.

Осъществени са 2 лекции със събеседване сред учениците от 5 до 8 клас за спецификата на пубертетния период и полово предаваните болести като са обхванати 60 ученици.

По време на национални и регионални кампании през последните 2 години са раздадени 5 200 бр. презервативи и 4 500 бр. здравно-образователни материали.

Разработени са видео и аудиоклипове на здравна тематика, които са излъчени сред ромската общност, но е факт, че тя не проявява голям интерес към обучителните дейности, поради ниската здравна култура, грамотност и интелект. Образованието не представлява особена ценност за ромите. За тях училището противоречи в някаква степен на ромския начин на живот и застрашава ромската идентичност. Те предпочитат децата им да усвояват навици, култура и поведение в семейството, а не в училището.

Въпреки посочените фактори, предопределящи редица трудности, РЗИ – Русе продължава да организира и провежда здравно-образователни дейности. Образователната интеграция на ромите е важна предпоставка за повишаване на здравния статус и водене на здравословен начин на живот. Обучителните дейности, провеждани от РЗИ - Русе се планират в партньорство с ръководствата на учебните и социалните заведения, Община Русе, Община Ветово и неправителствени организации.

В общините Русе, Бяла, Борово, Сливо поле, Иваново има назначени медиатори по етническите проблеми и здравни медиатори в община Русе (2) и община Ветово (2).

Здравните медиатори са мостът между уязвимите лица и семейства от ромската общност и институциите, които са ангажирани с проблема за интеграцията им.

През 2015 г. са проведени 1 114 епидемиологични проучвания на заразните огнища в Русенка област. Регистрирани са 12 епидемични взрива, от които 1 е с етиологичен причинител Стафиококус ауреус, 2 са с етиологичен причинител Ротавирус, 4 са с етиологичен причинител Салмонела и 5 от скарлатина. В хода на епидемиологичните проучвания и при прилагане на противоепидемични мерки в огнището правят впечатление в някои случаи лошите битови условия на живот и ниско ниво на здравна култура.

РЗИ – Русе предоставя услуги по доброволно консултиране и изследване за ХИВ чрез КАБКИС (Кабинет за анонимно и безплатно консултиране и изследване на СПИН). По-голям е относителният дял на консултираните клиенти при изнасяне на кабинета. Тази тенденция се е утвърдила през годините. През 2015 г. приблизително 2/3 от всички клиенти на КАБКИС са консултирани при изнасяне на кабинета, като са обхванати общо 741 лица (59,57%), както следва: ММК – 412 (33,12%), акции на терен – 277 (22,27%), по време на кампании са обхванати 52 клиенти (4,18%). В стационарния кабинет са изследвани и консултирани 503 души (40,43%).

С цел разширяване дейността на КАБКИС през 2015 г. в Русенска област бяха организирани следните кампании и акции на терен:

- първо тримесечие 2015 г. – Организирана е 1 кампания по повод 14-ти февруари Деня на влюбените. Тя се проведе на 14.02.2015г. в МОЛ-Русе. По време на тази кампания общо са изследвани 53 души за ХИВ, раздадени са 477 бр. презервативи, 53 лубриканти и 106 бр. ЗОМ. Извън кампания по повод 14-ти февруари през посочения отчетен период са проведени още 2 акции в професионални гимназии (13.03.2015 г. и 26.03.2015 г.) и 1 акция във Военно формирование № 32420 в гр. Русе (22.01.2015 г.). По време на тези акции на терен общо са изследвани 167 души за ХИВ, раздадени са 1517 бр. презервативи, 166 лубриканти и 334 бр. ЗОМ.

- второ тримесечие 2015 г. – Организирани са 2 акции в професионални гимназии (08.05.2015 г. и 19.06.2015 г.) и 1 кампания пред Община Русе по повод 17 май – Международния ден за съпричастност за засегнатите с ХИВ/СПИН (16.05.2015 г.) По време на тези акции на терен общо са изследвани 123 души за ХИВ, раздадени са 1107 бр. презервативи, 246 лубриканти и 246 бр. ЗОМ.

- трето тримесечие 2015 г. – В периода 3 август 2015 г. – 13 септември 2015 г. се проведе лятната АНТИСПИН кампания, по време на която бяха организирани следните акции на терен: 1 акция на 06.08.2015 г. в МОЛ – гр. Русе и 1 акция на 04.09.2015г. при Вазата в Парка на младежта – гр. Русе. По време на тази кампания общо са изследвани 47 души за ХИВ, раздадени са 423 бр. презервативи, 94 лубриканти и 94 бр. ЗОМ.

- четвърто тримесечие 2015г. – През отчетния период е проведена 1 акция на КАБКИС в МОЛ-Русе като част от дейностите, организирани във връзка с Националната АНТИСПИН кампания по повод „Световен ден за борба с ХИВ/СПИН – 1-ви декември“. По време на тази кампания са изследвани 56 души за ХИВ, раздадени са 504 бр. презервативи и 112 бр. ЗОМ.

През 2015 г. 1 244 клиенти са получили предтестово консултиране и изследване за ХИВ, като от тях 99,9% са узнали резултата от изследването. От общия брой клиенти на КАБКИС 134 са изследвани за Хепатит В, а 107 – за хепатит С. Резултатите от изследванията за Хепатит В и Хепатит С узнали 95% от изследваните. За сифилис са изследвани 324 души, преминали през КАБКИС, като от тях 91% са узнали резултата от изследването. На всички клиенти, които са получили резултата от съответните изследвания е проведено и следтестово консултиране.

№	Период	Относителен дял на клиентите, преминали през КАБКИС, които са се определили по етническата принадлежност като роми
1.	2007 г.	5,72 %
2.	2008 г.	0,89%
3.	2009 г.	3,43%
4.	2010 г.	5,45%
5.	2011 г.	5,18%
6.	2012 г.	6,23%
7.	2013 г.	5,87%
8.	2014 г.	3,74%
8.	2015 г.	2,17%

Анализът на данните показва, че по етническа принадлежност най-голям е относителният дял на българите, като се забелязва тенденция за повишаване на интереса към услугите на КАБКИС сред малцинствените групи от населението от 2008 г. до 2012 г./2013 г., като през 2015 г. се наблюдава спад при лицата, които определят етническата си принадлежност към ромите.

В плана за дейността на отдел „Противоепидемичен контрол“ е включена проверка в лечебните заведения за болнична помощ с родилни отделения във връзка с проследяване на новородените деца до записването им към ОПЛ, с цел по-пълно обхващане на детските контингенти със задължителни имунизации и реимунизации. През 2015 г. са извършени четири проверки, от които две в МБАЛ-Русе АД и две в МБАЛ „Юлия Вревска“ ЕООД гр.Бяла. Целта на проверката е оценка на имунизационния обхват със съответните ваксини при раждане, съгласно Имунизационния календар на Република България. Тя включва проследяване на данни, свързани със своевременно провеждане на имунизациите срещу вирусен хепатит „Б“ и туберкулоза, спазване на хладилна верига при съхранение и транспорт на ваксините, преценка на причините от медицински и немедицински характер при новородените, които не са получили съответния прием ваксина при раждане, организация на дейността в ЛЗ, свързана със своевременния избор на личен лекар, подаване на данните за всяко новородено в регистъра на РЗИ-Русе.

Област Русе	Брой		
	2012 г.	2013 г.	2014 г.
Регистрирани бременни в края на годината	1 090	1 201	1 139
Хоспитализирани в отделение за патологична бременност през годината	733	786	688
Регистрирани новородени при личен лекар през годината	1 425	1 451	1 496
Регистрирани деца до 7 години при личен лекар в края на годината	15 348	15 393	15 077

Изпълнението на плана за профилактичните имунизации през 2015 г. е 88%. Имунизационният обхват на подлежащите на реимунизации е значително по-нисък

(59%), като този спад е основно за сметка на реимунизацията с „Pentaxim”, „Tetraxim” и Тд.

Съгласно указанията на МЗ от 16.03.2015 г. и 31.03.2015 г. беше разпоредено на ОПЛ да отложат провеждането на реимунизации с „Pentaxim”. Приоритетно беше провеждането на основните имунизации в детска възраст.

Редица фактори оказаха неблагоприятно влияние върху изпълнението на задължителните имунизации и реимунизации, съгласно Имунизационния календар през отчетния период:

-неритмично снабдяване с ваксините „Hexacima”, „Pentaxim” и „Tetraxim”, което доведе до затруднения при своевременното снабдяване на ОПЛ в областта с необходимите количества от посочените ваксини.

- причини от немедицински характер – миграцията, честа смяна на ОПЛ, както и незаинтересованост или негативно отношение от страна на някои родители към задължителната имунопрофилактика. Изброените фактори затрудняват издирването и обхващането на подлежащите, особено в рисковите групи.

ОПЛ и медицинските специалисти в здравни кабинети на детски и учебни заведения при проверки на имунопрофилактика споделят, че се затрудняват при издирване на необхватните със задължителни имунизации и реимунизации лица от малцинствените групи.

За решаване на най-често срещаните трудности от голямо значение е провеждането на разяснителна дейност сред населението относно ползата от имунизации и необходимостта от своевременен избор на личен лекар.

Посочените данни за имунизационния обхват включват всички подлежащи лица на имунизации реимунизации за 2015 г. в цялата Русенска област. Няма нормативни указания от МЗ, които да изискват при изготвянето на отчети и анализи за дейността на ДНЗБ, показателите да се делят по етнически признак.

По данни от Националната стратегия на Република България за интеграция на ромите 2012-2020 г. и Здравната стратегия за лица в неравностойно положение, принадлежащи към етнически малцинства (интегрална част от Националната здравна стратегия, насочена към осигуряването на по-добро здраве на българското население), рисковите фактори създават условия и повишават вероятността от възникване на заболявания. При лицата, принадлежащи към големите малцинствени общности в България се наблюдава по-силно влияние на първичните (масово и дълбоко обедняване, висока безработица, влошена структура на доходите и потреблението, неблагоприятна околна и жилищна среда, начин на живот, генетични заболявания) и вторичните рискови фактори (някои болестни състояния с хронично протичане, които от своя страна създават условия за усложнения или други заболявания). Област Русе не прави изключение от тази картина. Провежданите проучвания по отношение на здравния статус на населението, вкл. и на ромското население показват по-висока заболеваемост при следните социалнозначими заболявания /по видове/ в Област Русе.

Честота на социално значими заболявания в област Русе

Видове социално значими заболявания	Регистрирана заболеваемост		
	2012г.	2013г.	2014г.
Болести на органите на кръвообръщението на 1000 души население	88,23	103,45	88,29
Злокачествени новообразования на 100000 души население	347,22	342,00	320,18

Травми и отравяния на 1000 души население	67,63	65,87	58,70
Заболявания на дихателната система на 1000 души население	293,94	305,58	287,99
Захарен диабет на 1000 души население	8,21	8,34	7,44
Туберкулоза на 100 000 души население	23,75	22,63	22,40
Болести на нервната система на 1000 души население	38,65	40,51	39,05

През последните години достъпът до здравеопазване на една значителна част от ромското население се влошава. Често явление сред лицата от ромски произход е отказ да се посещава лекар поради неплатежоспособност. Много ромски семейства са изправени пред драматичния избор да си купят храна или лекарства. Всичко това води до нарастване на заболяемостта и преждевременната смъртност в ромската общност. Безпомощността, която изпитват ромите, които не са в състояние да осигуряват лечение на своите деца и близки, засилва фрустрацията и затвореността на групата и се изживява като болезнена социална несправедливост.

Рисковите фактори създават условия и повишават вероятността от възникване на заболявания. Най-често декларираните симптоми, хронични заболявания и страдания, диагностицирани от лекар при възрастните роми са: високо кръвно налягане; мигрена и главоболие; артрит и ревматизъм; астма, хронични бронхити, ХОББ; сърдечни заболявания; алергии; язва на стомаха; проблеми на простата. Лошо е здравето и на 10% от децата на възраст до 9 години.

Поради неизградената или лошата инфраструктура в селищата и махалите с компактно ромско население, представителите на ромската общност по-често боледуват от хепатит, стомашно-чревни заболявания, различни болести, причинявани от паразити. Изключително сериозен проблем в кварталите е преобладаващо ромско население в Община Русе представляват инфекциозните заболявания. Пренаселеността на кварталите и жилищата силно затруднява изолацията на вирусоносителите и заболяванията често приемат епидемичен характер.

В резултат от специфичното разделение на пазара на труда, лицата от ромски произход сравнително по-често страдат от заболявания на дихателната система (силикоза, туберкулоза, белодробен емфизем, пневмонии, бронхити, бронхиална астма), на опорнодвигателния апарат и раковите заболявания. Практиката показва, че ромите се сблъскват с повече трудности при профилактиката и ранното диагностициране на раковите, сърдечносъдовите и белодробните заболявания.

В ромската общност туберкулозата придобива по-високи от средните за страната стойности на разпространение. Поради неизградената или лошата инфраструктура в кварталите с преобладаващо ромско население, лицата от ромски произход по-често боледуват от вирусен хепатит, стомашно-чревни заболявания, паразитози. Сред младежите и лицата бързо се разпространяват наркоманите, което води до бум на хепатит В и С, увеличава се риска от инфектиране с вируса на ХИВ, задълбочават се бедността в семействата с наркомани, дистреса на родителите и другите членове на домакинството и свързаните с това рискове за здравето на целите семейства.

Неправителствени организации на територията на Община Русе изпълняват Програма „Укрепване на националната програма по туберкулоза в България“,

финансирана от Глобалния фонд за борба срещу СПИН, туберкулоза и малария – Кръг 8. Сред целеви групи/бенефициенти на програмата са и представителите на ромската общност.

Неправителствена организация изпълнява и компонент 7 на Програма „Превенция и контрол на ХИВ/СПИН“. Съгласно споразумение между Глобалния фонд за борба срещу СПИН, туберкулоза и малария и Министерството на здравеопазването. Общият период на продължение на изпълнение на Програмата е шест години (2009-2015). Целвата група на програмата са млади хора в риск, включително и представители на ромската общност.

По отношение на брой здравно неосигурените лица - липсват конкретни данни, но твърдо може да се каже, че с изключение на децата, 70% от ромското население е без здравни и социални осигуровки. Причината е очевидно в това, че поради ниското образование и голяма неграмотност, тази общност е неравностоен конкурент на трудовия пазар. Това води до незаконна трудова дейност, при която тези лица не са осигурени здравно и социално, с всички останали последствия. Тревожен е фактът, че продължават раждания на майки под 18 годишна възраст, което остава като нерешен проблем, независимо от общите усилия да се спре този негативен процес. Друг тревожен показател е ниската активност на имунопрофилактиката сред ромската общност и липсата на здравно-сексуална култура.

Обобщените данни показват, че постигнатите гореизложени данни са една малка част, предвид големия процент планирани, но нереализирани дейности, които остават в бъдещ план. Подобряване здравето на лицата от ромското малцинство в област Русе може да се постигне, като усилията на властите на общинско и областно ниво, на здравните институции и НПО се насочат към изпълнение на стратегическите цели на Здравната стратегия за лица в неравностойно положение, принадлежащи към етнически малцинства и Областната стратегия за интегриране на ромите в Област Русе (2013-2020).

III. ПРИОРИТЕТ „ЗАЕТОСТ“

Цел: Подобряване на достъпа на ромите до пазара на труда и повишаване на дела на заетите сред тях.

Водеща отговорна институция за изпълнение на целите в Стратегията в приоритет „Заетост“ е Дирекция „Регионална служба по заетостта“ – Русе (ДРСЗ).

Регистрираната безработица в трите Дирекции ”Бюро по труда” /ДБТ/ в област Русе – Бяла, Ветово и Русе към 31.12.2015 год. обхваща 8 730 безработни лица.

Те се разпределят по отделните общини в област Русе, както следва:

ОБЛАСТ/ общини	Брой безра- ботни лица	Равнище на безрабо- тица, %	БЛ до 29г.	БЛ над 50г.	БЛ без квалиф.	БЛ с осн. и по- ниско образова- ние	БЛ с регистр. над 1 год.	БЛ с увреж- дания
Русе	8 730	8,49%	1 080	4 059	4 023	3 470	3 452	630
ДБТ Русе	4 513	5,17%	606	1 955	1 625	1 254	1064	477
общ. Иваново	322	11,2%	24	196	145	143	132	26
общ. Сливо поле	558	16,4%	52	315	348	325	269	48
общ. Русе	3 633	4,5%	530	1 444	1 132	786	663	403
ДБТ Бяла	2 723	23,6%	279	1 438	1 485	1 370	1 441	114
общ. Борово	542	34,9%	58	297	293	251	349	37
общ. Бяла	876	18,2%	102	436	541	495	457	48
общ. Две могили	762	22,4%	67	404	417	399	395	8
общ. Ценово	543	30,5%	52	301	234	225	240	21
ДБТ/Ветово	1494	36,8%	195	666	913	846	947	39

Структурата на регистрираната безработица към края на 2015 г. в област Русе е следната:

- Структура по пол – с доминиращ отн. дял са регистрираните жени - 55,3%. Намалението на регистрираните мъже е следствие и от наблюдавания ръст на търсене на труд в някои дейности с преобладаваща заетост на мъжете.

- Възрастова структура – по наблюдаваните групи:

- Регистрираните младежи до 29 г. намаляват в численост и относителен дял от 1 202 (13,7%) на 1 080 (12,4%) или със 122 спрямо края на 2014 г.

Намалението в подгрупата до 24 г. вкл. е със 56 лица (-11,7%).

Регистрираната младежка безработица до 29 години (1 080 лица) по общини в Русенска област варира от 2,2% в община Иваново; 5-9% относителен дял в Сливо поле, Борово, Ценово, Две могили, Бяла до 18% във Ветово и 49% в Русе.

Трудовата реализация на половината от младите хора е затруднена поради липсата на квалификация и специалност, като 67,3% от тях са с основно и по-ниско образование. Преобладаващата част в групата са в малките населени места в областта. При други трудностите произтичат от нетърсене на местните трудови пазари на притежаваната от тях професия.

- Младежката безработица в област Русе запазва по-ниското си ниво спрямо средното за страната (-2,8 п.п. към края на 2015 г.). Трайно установеният тренд се определя от неблагоприятните демографски процеси и продължаващата миграция към икономически по-развити райони в страната и чужбина с цел повишаване на образованието или търсене на работа; ограничените възможности за реализация и кариерно развитие на висококвалифицираните и образовани младежи, особено в населените места извън областния център. Влияние оказва и провежданата през годините активна политика по заетостта и целенасочените действия в изпълнение на Националния план за изпълнение на Европейската гаранция за младежта 2014-2020 г. /НПНПЕГМ/;

- Регистрираните безработни над 50 години запазват по-високото си ниво спрямо средното за страната (+6,9 п.п.) и достигат до 46,5%, повлиян и от приключването на субсидирана заетост (безработните в зряла възраст са в целевите групи на

преобладаващата част от реализираните програми и проекти – схема “Подкрепа за заетост” от ОПРЧР и др.)

Нивото на регистрираните от тази възрастова група е трайно по-високо спрямо средното за страната - резултат от застаряването на населението; по-трудната им мобилност спрямо младата работна сила; висок дял на тези с нисък образователно-квалификационен профил; липса на търсените от работодателите на локалните трудови пазари компетенции (най-често компютърни и езикови), здравословни и други проблеми. В 5 от общините в областта регистрираните безработни над 50 г. доминират сред лицата (Иваново - 60,9%, Сливо поле – 56,45%, Борово – 54,80%, Ценово – 54,43% и Две могили - 53,02%).

- Професионално-квалификационната структура се характеризира с превес на регистрираните без квалификация - 46,1%, следвани от лицата с работнически професии – 33,4% и безработните специалисти – 20,5% от общорегистрираните 8730 безработни в областта към 31.12.2015 г.

С изключение на общините Русе (31,2%), Ценово (43,1%) и Иваново (45,0%) в останалите общини над 50 на сто от регистрираните безработни са без квалификация, като в общини Ветово, Бяла и Сливо поле достигат 61-62%.

Безработицата засяга в различна степен специалистите в зависимост от специалностите, областите на висшето и средното им образование и търсенето на висококвалифициран труд. Близко 1/3 от регистрираните специалисти в трите ДБТ в област Русе са с образование в областта на техниката и технологиите (30,5%). Следват тези от общество, икономика и право (29,6%); от областта на услугите, транспорта и охраната (19,5%) и селското стопанство (6,8%). С по-малки дялове са лицата със специалности в областта на образованието (5,7%); хуманитарните науки и изкуства (2,7%), здравеопазването (2,6%) и математиката и естествознанието (2,5%).

Образователна структура – с превес са регистрираните със средно образование – 47,4%, с основно и по-ниско образование в групата са 39,8% и 12,8% са висшистите.

Нивото на регистрираните в трите ДБТ на област Русе безработни висшисти е по-високо от средното за националния трудов пазар /12,8%, при 11,0% средно за страната/.

Продължителна безработица (безработни с престой над една година в ДБТ) по общини е в граници от 18,2% в Русе до над 63% в Борово и Ветово. В останалите 5 общини продължително безработните лица са в диапазона 41-52% от регистрираните лица към 31.12.2015 г., като в Бяла и Две могили доминират в общия бр. регистрирани безработни.

Безработни лица с намалена работоспособност достигат до 630 към края на 2015 год. при 622 към Декември 2014 г. По-трудно е устройването им на работа в реалния сектор спрямо останалите безработни, независимо от полаганите усилия от страна на трудовите посредници.

Общо **1 297** лица при регистрацията си са се **самоопределили** като представители на **ромската** етническа група. Най-голям брой от тях, **448** лица са в ДБТ Ветово. Най-малък дял от БЛ самоопределили се като роми (спрямо общорегистрираните от тази етническа група в област Русе) се обслужват в ДБТ Раусе – 6,2%, докато в ДБТ Бяла са регистрирани 59,2% от самоопределилите се роми в областта. По общини разпределението на регистрираните БЛ от тази етническа група е следното: Ветово – 448; Бяла – 302; Две могили – 251; Ценово – 110; Борово – 105; Русе – 43; Сливо поле – 29 и Иваново – 9.

Дирекция „Регионална служба по заетостта” /ДРСЗ/ Русе и трите ДБТ като обществени посредници на пазара на труда и през 2015 г. реализираха правителствената

политика в областта, насочена към стимулиране на заетостта, ограничаване на регистрираната безработица и повишаване на капацитета на работната сила.

Дейностите и приоритетите са съобразно утвърдената политика и параметри с Наци-оналния план за действие по заетостта и Плана за действие на Агенцията по заетостта през 2015 г.

В резултат и през 2015 г. ДРСЗ – Русе и ДБТ от област Русе имаха съществен принос за изпълнение на активната политика по заетостта и ограничаване на регистрираната безработица в страната.

Накратко трите ДБТ в област Русе постигнаха следните резултати:

На първичния трудов пазар¹ работа са започнали 5 915 регистрирани безработни, при 5 935 през 2015 г.

От работодатели в бюрата по труда са заявени 5 162 несубсидирани свободни работни места (СРМ), като спрямо аналогичния период на 2014 г. (4 925) се отчита ръст от 4,8% (+237).

Най-голямо е търсенето на работна сила от сферата на преработващата промишленост – 2 490 или 48,2% от общо заявените СРМ. Следват заявените от търговията (513 СРМ или 9,9%); селското и горско стопанство (401 СРМ или 7,7%); административните и спомагателни дейности (285 или 5,5%); образованието (256 или 4,9%); строителството (249 или 4,8%) и др.

През 2015 г. заявените СРМ и от частния сектор се увеличават в абсолютен брой 3 431 при 3 115 през 2014 г.

Запазва се трайната тенденция работодателите да търсят чрез бюрата по труда предимно нискоквалифицирана работна сила /82,3% или 4249/. При заявените работни места за специалисти (10,9% или 563) в зависимост от областта на образованието им преобладават тези за педагогически кадри (241), следвани от сферата на услугите и транспорта (110); техника и технологии (65), хуманитарни и изкуства (48); общество, икономика и право (39) и др.;

Недостигът на работна сила с определени квалификации и компетенции, съответстващи на търсенето от страна на бизнес-субектите води до закриване на заявени свободни работни места в бюрата по труда.

През 2015 г. съгласно утвърдения график в област Русе са проведени 3 трудови борси – по една в трите ДБТ. От тях: 1 обща (в ДБТ-Бяла) и 2 специализирани – в ДБТ-Ветово - насочена към ромската общност и в ДБТ-Русе - за младежи. Резултат: 34 работодатели обявиха 298 СРМ. Трите борси бяха посетени от 403 търсещи работа. Започнали работа са 138 лица, от които 70 регистрирани в ДБТ (160 от СРМ са закрити по желание на работодатели - поради включване във форми на субсидирана заетост, отлагане наемаването на кандидати, липса на подходящи ТРЛ за обявените СРМ и др.)

През 2015 г. в Русенска област са проведени следните мероприятия за насърчаване на трудовата мобилност чрез Европейската мрежа за услуги по заетостта **EURES**:

- По Проект „АлфаАграр“ на германското правителство за работа в селскостопанския сектор, в Русе се проведеха интервюта със 17 лица от Русенски и Варненски региони;

- ДБТ Русе проведе **EURES „Информационен ден - представяне на проект „The job of my life“** на Федералното министерство на труда и социалните въпроси на Германия" с участието на 16 лица;

¹ Първичен пазар на труда – формиран от търсенето и предлагането на работна сила в реалния и публичния сектор, без преференции

- По покана на Регионална библиотека – Русе представител на EURES мрежата участва в информационен ден за представяне на проекта „The job of my life“ на Федералното министерство на труда и социалните въпроси на Германия“. Събитието беше посетено от 12 лица.

- Планирани и проведени са 3 събития „EURES – отворени врати“. Участвали са общо 59 лица;

- 75 лица от областта са кандидатствали за бране на меки плодове в Португалия, а други 45 – за бране на ягоди в Испания.

- Информация за услугите, предоставяни от мрежата са получили и 26 студенти и 14 учащи се.

Общият брой на консултираните и насочени лица от EURES асистентите в ДБТ е 1 142, от тях 630 са регистрирани в ДБТ.

За регулиране на пазара на труда и подпомагане трудовата интеграция на безработни лица от неравностойни на пазара на труда групи се реализират програми, проекти и мерки, финансирани от Държавния бюджет и Европейския социален фонд и ИМЗ чрез ОПРЧР, като през периода нововключените в заетост са:

- по програми за заетост и обучение общо 822 безработни са нововключени в заетост, като с най-голям обхват са регионалните програми в общините на територията на област Русе – 15,3% от общия брой на нововключени в заетост лица (126); като лични асистенти е осигурена заетост на 110 лица по НП „Асистенти на хора с увреждания“ (13,4%). 35 лица с увреждания са започнали работа през 2015 г. по Националната програма за обучение и заетост на хора с трайни увреждания, по която средномесечно са работили 39 лица, а чрез стартиралата през 2015 г. Програма за обучение и заетост на продължително безработни лица е осигурена заетост 25 лица.

- в обучение по професионална квалификация в ДП БГЦПО по Проект „Прощанс“ и по проектите на социалните партньори - Проект „Шанс за работа-2015“, Проект „Посоки“ и Проект „Уча и успявам в България“ са включени общо 400 безработни лица, от които професионална квалификация са завършили 369.

- в насърчителни мерки за заетост от ЗНЗ – общо 63 безработни лица са устроени на работа, от тях 34 младежи до 29 г. (от които 5 са се определили като роми);

- в изпълняваните директни схеми по ОПРЧР 2014-2020 (*схеми с конкретен бенефициент Агенцията по заетостта*) - От стартирането на схема „Младежка заетост“ до 31.12.2015 г., в трите ДБТ в област Русе са заявени 1 573 работни места за стажуване/обучение по време на работа на младежи до 29 години. По сключените с работодатели 161 договори са разкрити 260 работни места, на които са наети безработни младежи за стажуване или за обучение по време на работа.

Общо 11 469 заети и безработни лица в Русенска област са включени за периода на изпълнение в реализираните чрез териториалните поделения на АЗ директни схеми по ОПРЧР 2007-2013 г.

В изпълнение на Националната стратегия на Р България за интегриране на ромите 2012-2020 г. през 2015 год. бяха обхванати 666 лица, най-много от ДБТ Бяла - 361. Повишена е пригодността за заетост на 447 лица от областта чрез включване в обучения, като 31% от тях участваха в мотивационни курсове. Осигурена е заетост на 219 лица, като малко повече от половината от тях – 122 лица са устроени на първичен пазар, а останалите в програми и проекти, като в схеми по ОПРЧР са включени 38 безработни роми.

Постигнатото е резултат на целенасочените професионални действия на екипите на ДРСЗ и трите бюра по труда в област Русе, а така също и на ефективното партньорство с местната държавна и общинските администрации, със социалните партньори и работодателите. Въпреки това не може да се отрече

факта, че трудно се променят психо-мотивационните нагласи на маргинализираните групи, а освен това е необходима и промяна в нагласите на обществото. Не е тайна, че тези лица трудно се приемат от работодателите, предвид липсата на трудова култура и изградени навици.

За иновативните и ефективни инициативи ДРСЗ Русе е единствената отличена от ръководството на МТСП и АЗ с грамота и плакет, което е резултат от приноса на териториалните поделения в региона, в т.ч. на ДБТ от област Разград за активно включване на младежи и работодатели при решаване на проблемите и реализация на схема „Младежка заетост”.

За изпълнение на правителствената политика на пазара на труда в област Русе, за постигане на намаление на регистрираната безработицата и за подкрепа на младите хора чрез изпълнение на Националния план за изпълнение на Европейската гаранция за младежта 2014–2020 г. ДРСЗ Русе и трите бюра по труда и в бъдеще ще разчитат на трайно установените и непрекъснато развиващи се партньорство, съвместни действия, инициативи и подкрепа със социалните партньори на местно, областно и регионално ниво.

IV. ПРИОРИТЕТ „ЖИЛИЩНИ УСЛОВИЯ“

Цел: Подобряване на жилищните условия, включително и на прилежащата техническа инфраструктура.

Водещи отговорни институции за изпълнение на целите в приоритет „Подобряване на жилищните условия” са общините в област Русе.

Българските граждани от ромски произход в област Русе не живеят в гета или отделни изцяло ромски квартали. Като цяло инфраструктурата в кварталите и населените места, в които преобладава тази група от населението е в добро състояние. Изградена е електрическа и водопроводна мрежа, но на места липсва канализация. Не липсват обаче и отделни имоти, до които не са прекарани ток и вода.

Съществуват терени, които обитава целевата група, които нямат изработени кадастрални карти и регистри към тях.

В по-голямата си част ромското население живее при лоши битови условия.

V. ПРИОРИТЕТ „ВЪРХОВЕНСТВО НА ЗАКОНА И НЕДИСКРИМИНАЦИЯ“

Цел: Гарантиране правата на гражданите, с акцент върху жените и децата, защита на обществения ред, недопускане и противодействие на проявите на нетолерантност и на „език на омразата”.

Отговорни институции за изпълнението на мерките в приоритет „Върховенство на закона и недискриминация” са Областна дирекция на Министерство на вътрешните работи – Русе и Регионалното представителство на Комисията за защита от дискриминация.

Най-характерните проблеми на живущите в кварталите и населените места, в които преобладава население от ромския етнос, са големия процент на трайната безработица, което се дължи преди всичко на липса на образование, професионална квалификация, трудови навици, мотивация за работа, специфичните бит и култура на ромските малцинства и лошите битови условия, в които живеят.

По-младата част от ромското население, особено родените след 1980 г. са масово неграмотни – за разлика от възрастните роми. Проблемите, които възникват са бързото включване още в ранна възраст на децата им в извършване на престъпни деяния, като просия, джебчийски кражби и др., с цел избягване на наказателна отговорност.

Сред голяма част от хората живеещи в населени места със смесено население, има отрицателна нагласа към ромите, но това не пречи на съвместното съжителство.

Зачестяват случаите на самонастанили се ромски семейства във вилните имоти в близост до кв. „Селеметя“ и местността „Трите гълъба“, като най-често приходящите са от близките села и от малките градове.

Друг проблем е ниското ниво на правна култура, липсата на задръжки, социално битовия консерватизъм (особено в малките населени места), както и все по-широко разпространяващото се чувство за безнаказаност.

Не на последно място е и високата раждаемост при ромите, преференциите от страна на държавата и незаинтересоваността на гражданите към проблемите на малцинствата.

Част от ромските деца са с рисково сексуално поведение, висока е честотата на ранна бременност и извънбрачни раждания. Тези новородени деца са с влошено здраве поради лошите битови условия, в които са поставени липсата на опит при обгрижването от страна на маловръстните им майки, които са с ниско образование и интелект. Проблем на ромските деца се явява детската бедност. Децата от многолюдни семейства или тези с един родител на практика са лишени от равни възможности за бъдещо развитие. Често те не посещават училище, тъй като родителите нямат средства за това. Голяма част от децата са без необходимия родителски контрол и са потенциални извършители и жертви на престъпления. Тенденция за децата е нежеланието за посещаване на учебни занятия.

Характерни за ромските групи са лошото социално-икономическо състояние, високата безработица, ниските доходи с някои изключения и незачитане нормите на поведение в обществото, което е предпоставка за извършване на престъпления с цел набавяне на средства за изхранване на семейството.

Всичко това води до висока престъпност, нарушаване на обществения ред и неспазване на никакви морални, етични и обществени норми от страна на малцинствата. Поради това по-голяма част от живущите в зоните са и част от активния криминален контингент.

Посегателствата най-често са насочени към селскостопанска продукция от вилните имоти, извършването на измами, джебчийски кражби от горския фонд и др. Не са редки и кражбите на ел. Инсталации от имоти в които собствениците не живеят постоянно, което от своя страна води до разрушаване на личното имущество и нанасяне на материални щети и разходи по възстановяването им.

В горе посочените райони и населени места често се наблюдава неспазване на наредбите на Общините относно определената часова зона за вдигане на шум.

Като цяло територията на Област Русе няма констатирани междуетнически напрежения.

След отпадане на визовия режим за пътувания в страните от ЕС – голям брой роми пътуват и работят в чужбина – Гърция, Испания, Италия, Германия и др., като част от тях са трайно заети в селското стопанство, строителството и сферата на услугите на тези страни.

Изключително малък е броят на работещите роми на местна територия, голяма част на ромите са безработни и не търсят работа.

Голяма част от ромите работили в чужбина си осигуряват много добър стандарт на живот в България и желаят да го запазят. През последните години се забелязва стремеж към известна интеграция на част от по-заможните роми в обществото появява се тенденция за редовно посещение на детска градина и училище от децата им, но наред с това остава и желанието да се запазят и традиционните ромски обичаи.

За решаване на описаните по горе проблеми се провеждат беседи с населението в ромските общности, разяснява се необходимостта от образование на децата им и ангажирането им в програми за временна заетост, като стремежът е постигане на

ефективно взаимодействие с полицията за ограничаване на престъпните посегателства и нарушенията на обществения ред.

Извършват се периодични обходи в райони с преобладаващо ромско население от смесени екипи в състав – полицейски служители и служители от СЗ „КООРС“ към Община Русе.

Служители от РУ при ОДМВР Русе съвместно с отдел „Закрила на детето“ Русе работят с деца в риск, като се предоставя полицейска закрила съгласно Закона за закрила на детето.

Провеждат се срещи с ръководствата на училищата на територията обслужвана от ОДМВР и профилактична дейност, като се обръща внимание на техни сигнали и молби.

Сдружение на РУ при ОДМВР Русе оказват съдействие на всички институции, занимаващи се с ромите, но тази дейност е основна за служителите от Дирекция „Социално подпомагане“

До настоящия момент в ОДМВР Русе не е получавано финансиране за подготовка на специалисти за работа в мултиетническа среда. Обучение на полицейските служители по правата на човека и проблемите на малцинствата, съобразяване с традициите, правилата на ромските общности се извършва в рамките на учебната година без откъсване от работа по определени теми.

През 2015 г. по националната програма „Работа на полицията в училищата“ са организирани и проведени от полицейски служители на ОДМВР Русе около 290 беседи, срещи и лекции пред учениците, преподавателите и родителите в Област Русе с цел намаляване на противообществените прояви, извършени от деца и младежи.

Като положителен резултат от интеграционните мерки на държавата и последователните действия на Комисията за защита от дискриминация (КЗД) може да се приеме установената тенденция за промяна в търсената от ромите защита от дискриминация. През последните години намаляват оплакванията за отказ на достъп до плавни басейни, увеселителни и питейни заведения, както и срещу електроразпределителни дружества за високо поставени електромери. Преобладаващите оплаквания са свързани преди всичко с твърдяно слово на омразата в медиите, което според жалбоподателите създава застрашителна среда и засяга честта и достойнството на личността на основата на признак етническа принадлежност. Други оплаквания са срещу бюрата по труда и твърдяно на места негативно отношение към ромите при търсенето на работа, налице са оплаквания при предоставяне на здравни услуги. Интересното е, че през годините се увеличават оплакванията, свързани с достъп до заетост, упражняване правото на труд, равно заплащане и прекратяване на трудовото правоотношение. Тук оплакванията са за тормоз по време на работа, за товарене с несвойствени задачи, за ощетяване в заплащането с мотива – остави го, той не заслужава повече, за изборно съкращаване на хората от малцинствен произход и др. Вече са налице установени случаи на неравно третиране заради етническа принадлежност при предоставянето на финансови услуги от банка, достъп до услуги на мобилен оператор. За отбелязване е и наличието на оплаквания в сферата на образованието.

През 2015 година са проведени 131 консултации на граждани в офиса на КЗД в гр.Русе, организирани са 22 изнесени приемни в общините от област Русе, където са консултирани 125 човека.

Подадените жалби чрез офиса на КЗД – Русе са 12, от която 1 по етнически признак. Проведени са 10 мероприятия с уязвими групи, включващи и роми, кръгли маси, дискусии и други – 14 презентации на Закона за защита от дискриминация и 20 - на Комисията за защита от дискриминация.

Проведено е мащабно мероприятие за представяне на етническите общности в Русе, съвместно със специалност „Социални дейности“ на РУ „Ангел Кънчев“.

Проведено е обучение на РИО - Русе с акцент дискриминация в образованието. От 4 години действа клуб „Добро сърце“ в детска градина „Червена шапчица“, в който група деца се обучават чрез специални уроци на толерантност и недискриминация. Целта е у децата да не се създават стереотипи, дискриминационно поведение и да не усвояват езика на омразата и насилията. Такива уроци са проведени и с ученици от гимназиалния курс във Ветово и Сливо поле.

През м.Декември 2015 г. стартира изпълнението на проект „Да отворим очи и нарушим мълчанието“ на КЗД, евродепутата Мария Габриел, фондация „Ханс Зайдел“, Български център за джендър изследвания, фондация „Общество за справедливост“, където специално внимание се обръща на насилията на жени, което е често срещано явление в ромската общност.

VI. ПРИОРИТЕТ „КУЛТУРА И МЕДИИ“

Цел: Създаване на условия за равен достъп на ромската общност до обществената културен живот и съхранение и развитие на ромската традиционна култура и творчество.

Водещи при изпълнение на целите в Областната стратегия в приоритет „Култура“ са читалищата на територията на област Русе съвместно с Регионален експертно консултантски информационен център „Читалища“ – Русе.

На територията на Област Русе функционират 90 читалища, от които по-голямата част са в селата. Те осъществяват разнообразна читалищна дейност в различните сфери на изкуството, науката, културата, социалните услуги и туризма и подпомагат оформянето на културно-просветния облик на областта. Демографският срив и липсата на млади хора, особено в по-малките населени места, влияе крайно негативно върху активността на читалищата и културния живот.

Финансирането на читалищата в Област Русе е главно от държавния бюджет – от Министерство на културата, но и от собствени приходи – от членски внос, изяви на съставите, работа по програми и проекти, дарения и спонсорство. Общините подпомагат читалищата на тяхна територия, като частично финансово обезпечават провеждането на читалищни мероприятия. Все повече читалища започват да работят по проекти и програми.

Регионалният експертно-консултантски и информационен център „Читалища“ – Русе (структура към Министерство на културата) подпомага дейността на читалищата от цялата област и модернизиранието им като основни културни и информационни центрове за местната общност.

Към почти всички читалища има изградени самодейни колективи, в които участват представители на различни етноси.

В културния живот на област Русе активно участват и ромските деца и техните родители с литературно-музикални програми и концерти по повод различни празници и чествания на годишнини, а отделни ученици участват и в самодейните колективи към народните читалища по населени места. За трета поредна година Областна администрация – Русе организира и проведе Фестивал „Етноритми без граници“, в който участваха състави от училища и читалища от Русенска област.